

Meditatie

In 't oog Zijn daan, In 't hart Zijn wetten

We lezen in Psalm 78 van Gods leidingen zowel met Zijn volk Israël, alsook met de Egyptenaren. Beiden waren verplicht te luisteren naar de God van hemel en aarde. Vaak wordt ons door degenen die alle gezag uit de mens laten opkomen gevraagd of het niet onbillijk is te vragen aan mensen die in God niet geloven, om toch aan Zijn geboden te gehoorzamen. Ja, ook Farao en zijn volk geloofden niet in God, maar ze moesten die God wel gehoorzamen en dat werd hen met tien plagen duidelijk gemaakt. Daartoe leidde God Zijn volk door de hand van Mozes en Aäron. De Prediker, de meest wijze man aller mensen, drukte het zo uit: Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: "Vrees God en houd Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen."

Overheden die regeren bij de gratie Gods en onderdanen, die uit de hand van de Grote Schepper aller dingen zijn voortgekomen, zijn afzonderlijk en gezamenlijk gehouden de wetten Gods te gehoorzamen.

Als er veel is wat bedroeft, omdat de overheden met God en Zijn heilrijke en beschermende wetten geen rekening houden, dan past ons de nodige ootmoed, want bij de noodzakelijke inkeer horen we ook Gods stem in ons midden klinken

Och, had naar Mijn raad

Zich mijn volk gedragen!

Moet God niet als weleer van het volk Israël ook van ons getuigen: "En zij vleiden Hem met hun mond en logen Hem met hun tong, want hun hart was niet recht met Hem en zij waren niet getrouw in Zijn verbond?" Gelukkig staat er iets achter: "Doch Hij, barmhartig zijnde, verzoende de ongerechtigheid, en verdierf hen niet, maar wendde dikwijls Zijn toorn af en wekte Zijn ganse grimmigheid niet op."

Noch de SGP-fractie noch de partij zijn ooit in staat om uit zichzelf iets goeds tot stand te brengen. In dat besef is het een groot wonder als God nietige mensen uit genade als middel wil gebruiken in Zijn dienst.

Wie zijn wij dat wij dat werk mogen doen, en wie bent u dat u voor dat werk gedurig mag bidden? En dan niet voor wat zondige mensen doen, maar: "Uw werk, o HEERE! Behoud dat in het leven in het midden der jaren, maak het bekend in het midden der jaren, maak het bekend in het midden der jaren, in de toorn gedenk des ontfermens."

Slotrede op de SGP jaarvergadering van 1983 door Ir. H. van Rossum, voorzitter van de SGP-fractie in de 2e kamer.

Van de redactie

In de afgelopen periode is weer veel gebeurd, zowel landelijk als ook binnen de gemeente Reimerswaal. Politiek gezien wordt overal flink de bezem doorgehaald, met als gevolg dat er weer behoorlijk gestaakt wordt. Op allerlei gebied wordt er gesnoeid in voorzieningen die ons allen treffen. Dat het zo niet verder kon was voor velen wel duidelijk. Maar als het ons persoonlijk in de portemonnee treft staan de meesten op de achterste benen.

Binnen de gemeente Reimerswaal werden we opgeschrikt door het plotselinge overlijden van Jan Pieter Hage en Willem Koster. In dit boekje staan we stil bij deze twee mensen die in hun leven van betekenis zijn geweest voor onze partij. Vervolgens hebben we aandacht besteed aan het feit dat het 60 jaar geleden is dat Reimerswaal bevrijd is van de Duitsers. We hebben dit gedaan door middel van een interview met 2 ouderen die de oorlog bewust hebben meegemaakt. Dat politiek niet alleen voor “ouderen” is, blijkt uit de bijdrage die we ontvingen over de oprichting van een SGP Jongerenvereniging. Gelukkig staat ook onze jeugd nog achter de beginselen van de partij en zijn ze ook bereid zich daar voor in te zetten.

Hansweert is een van de kleine kernen binnen onze gemeente. Deze kernen worden nog al eens over het hoofd gezien bij alle politieke zaken, daar die meestal over de belangen van de grotere kernen gaan. Toch is het een dorp dat voor onze gemeente zeker belangrijk is. In dit nummer schrijven wij een en ander over deze kern.

Ook vanuit de fractie zijn weer een aantal zaken te melden. De toekomst van Yerseke is een blijft een zaak die veel hoofdbrekens kost. Ook de zogenaamde 30 km zones vragen (nog) steeds om de nodige aandacht.

Dat we een paar molens in onze gemeente hebben weten we allemaal. Maar hoe de achtergronden in elkaar zitten wordt ons in een bijdrage van oud-wethouder Cornelissen uit de doeken gedaan.

Natuurlijk is ons boekje niet compleet zonder de vaste bijdragen vanuit de 2e kamer en de statenfractie.

Zoals u weet wordt dit boekje voor een groot gedeelte betaald uit de opbrengsten van de vermelde advertenties. Een groot aantal bedrijven is steeds weer bereid om ons op deze manier financieel te steunen. Daarnaast sluiten wij 1 keer per jaar een acceptgiro in voor een vrijwillige bijdrage. Ook deze keer krijgt u weer gelegenheid om ons financieel te steunen. Van harte aanbevolen en veel leesplezier toegewenst.

Van de voorzitter

Het bijna achter ons liggende jaar 2004 heeft in de achterliggende tijd weer veel beroering onder de bevolking gebracht. Wij leven in een tijd waar bijna twee mensen niet meer samen kunnen gaan. Dit zijn nu de eigenschappen van de mens in de laatste tijd. Laten we er wel duidelijk bijilstaan dat we daartoe zelf ook behoren, want we wijzen wel gemakkelijk naar anderen die van de Bijbel vervreemd zijn en naar God niet willen luisteren.

Roepen we niet alleen anderen op tot wederkeer, maar is er bij onszelf een leven aan de troon der genade? Is er nog een oprecht gebed voor ons vorstehuis en voor degenen die ons regeren en die het volk vertegenwoordigen?

Zoals aan u beloofd zouden wij u het verloop en de oprichting van de SGP jongeren via dit blad op de hoogte houden.

Op 25 oktober 2004 is in het Calvin College te Krabbendijke 's avonds een bijeenkomst georganiseerd met als spreker dhr. C.G. v.d. Staay, lid van de 2e kamer.

We kunnen spreken van een leerzame en bemoedigende avond met een groot aantal jongeren en ouderen (zie verslag op bladzijde 23) Wij hopen dan ook dat de commissie er in slaagt om tot een oprichting te komen. Gezien het aantal wat opgekomen is hebben wij er wel een goede verwachting van. Bij dezen wil ik dan ook alle jongeren opwekken om zich hiervoor op te geven en is onze wens dat in de toekomst de jongeren de plaats van de ouderen mogen innemen in het Bestuurlijk en Gemeente politiek bestel. Want het gaat toch om een zaak die het waard is om gevreesd en gediend te worden niet uit onszelf maar als uit kracht die God verleent.

Zaterdagmorgen 30 oktober jl. werden wij opgeschrikt door het bericht van het overlijden van mevr. Slootweg-Jansen, de vrouw van ons bestuurslid die enkele dagen na de geboorte van een baby plotseling overleed. Wij wensen hem dan ook met zijn kinderen en verdere familie Gods onmisbare hulp en kracht toe in het dragen van dit grote verlies.

Ook wij mochten weer voor drie jaar herkozen worden als afgevaardigde in het bestuur van de P.K.V. van Yerseke en hopen dit met Gods hulp en wijsheid te mogen doen.

Van harte aanbevolen,
M.J. van den Berge

In memoriam: Willem Koster

Aan het begin van de gemeenteraadsvergadering van 28 september 2004 werd een ogenblik stilgestaan bij het overlijden van de heer Koster, met de volgende woorden:

Vanmorgen werden we opgeschrikt door het bericht dat gisteravond plotseling is overleden de heer Willem Koster, op de leeftijd van bijna 73 jaar.

Van 1966 tot 1970 heeft de heer Koster de voormalige gemeente Krabbendijke als wethouder gediend. Als zodanig was hij ook nauw betrokken bij de gemeentelijke herindeling en het ontstaan van de gemeente Reimerswaal.

Bij de eerste gemeenteraadsverkiezingen voor de gemeente Reimerswaal, in 1969, werd hij gekozen tot raadslid. Twintig jaar lang, tot 1990, mocht hij deel uit maken van deze raad. Hoewel de heer Koster allereerst de Staatkundig Gereformeerde Partij vertegenwoordigde, had hij oog voor vele aspecten in de samenleving. Een luisterend oor voor een ieder, ongeacht politieke kleur. Nimmer werd er dan ook tevergeefs een beroep op hem gedaan.

Er zijn ook enkele in het oog springende zaken te memoreren:

- de kleine kern Oostdijk dreigde z'n dorps huis kwijt te raken. Als voorzitter van de beheerscommissie heeft hij zijn schouders eronder gezet om Oostdijk van een nieuw dorps huis te voorzien. Op 7 december 1984, de verjaardag van de heer Koster, werd het nieuwe dorps huis door burgemeester Boer officieel geopend. Een mooier verjaardagscadeau kon de heer Koster zich niet indenken.
- Een andere zaak waaraan de heer Koster bijna dagelijks heeft gewerkt, was de zorg voor de bejaarden. Mede dankzij zijn vasthoudendheid en kennis en gebruikmakend van zijn uitgebreid netwerk mogen wij dankbaar zijn voor de totstandkoming van het Zorgcentrum Krabbendijke.

Dat er brede waardering bestond voor de nimmer aflatende inzet van de heer Koster kwam tot uitdrukking in het enigszins ongebruikelijke voorstel van de fractie van de Partij van de Arbeid, in juni 1993, om de toegangsweg naar Nieulande/Ter Weel naar hem te vernoemen. En dan niet een gewone straat, maar het werd de "Willem Kosterlaan".

In 1990 nam de heer Koster afscheid van de gemeenteraad. Als raadslid is hij tot op de dag van vandaag bekend vanwege zijn financiële deskundigheid. Niet

voor niets werd hij wel eens het financiële geweten van de raad genoemd. Met hand en tand verzette hij zich tegen het onverantwoorde gebruik van gemeenschapsgeld. Hij was er wars van om volgende generaties onnodig op te zadelen met hoge lasten. Vanwege zijn vele verdiensten voor de gemeente Reimerswaal werd hij bij zijn afscheid van de raad benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau.

Aan een werkzaam leven is een einde gekomen. De heer Koster wist zich afhankelijk van de Gever van alle gaven van hoofd en hart. Mede daardoor kende hij ook zijn eigen onvolkomenheden.

De Heere God zij de achtergelaten betrekkingen nabij in hun verdriet.

Na deze gesproken woorden zijn de aanwezigen opgestaan om in een ogenblik van stilte de overledene te gedenken.

Op 2 oktober is onder grote belangstelling het stoffelijk overschot aan de schoot der aarde toebetrouwd.

De roepstem kwam tot ons: 'Heden ik, morgen gij.'

Voor ons is het nog de tijd der genade, dat wij ons zouden haasten en spoeden om ons levenswil.

Rilland

V. Janszen

Leeswijzer

Er ontstaat toch in politiek en samenleving een intolerant atheïstisch klimaat. Dat is niet zo opvallend. Uiteindelijk mondde vrijheid, gelijkheid en broederschap (de leus van de Franse revolutie) uit in een schrikbewind van Robespierre. De Jacobijnen sloegen alles kort en klein wat niet wenste te genieten van de zegen van de Franse Revolutie. Het is die geest die meer en meer opdringt in onze samenleving. Een ernstige ontwikkeling.

Ds. W. Visscher in 'De Saambinder' van 7 oktober 2004

In memoriam: J.P. Hage

Op 6 juli jl. overleed nog betrekkelijk onverwacht de heer J.P. Hage uit Krabbendijke, op de leeftijd van 78 jaar. Van 1962 tot 1970 had hij namens de SGP zitting in de gemeenteraad van Krabbendijke.

Geboren in Sint Annaland, vestigde Hage zich in de loop van de jaren veertig in Krabbendijke. Naast zijn dagtaak als opzichter bij de Heidemij voelde hij zich ook aangetrokken tot de beginselen van de Staatkundig Gereformeerde Partij. Vanwege zijn interesse voor het politieke bestel werd hij in 1962 voor de eerste keer op de kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen geplaatst en direct ook tot raadslid gekozen. Samen met G. van Velzen en A.J. Busch vertegenwoordigde hij in die jaren onze partij. In 1966 kreeg de SGP er één zetel bij en bestond de fractie naast Hage uit A.J. Busch, W. Koster en J. Zandijk. Andere raadsleden in de jaren zestig waren ondermeer H.J. van Harn (ARP), J. Schouten (CHU), M.L. Markusse (PvdA) en M. Weststrate (Lijst Weststrate). Bij de gemeentelijke herindeling, in 1970, kwam er een eind aan de politieke loopbaan van Hage.

Inmiddels hadden zich ook andere werkzaamheden aangediend. Zo maakte Hage vanaf 1 januari 1964 als diaken deel uit van de kerkenraad van de plaatselijke Gereformeerde Gemeente. In 1976 werd hij gekozen tot ouderling. Tot februari 2004 heeft hij dit ambt met grote plichtsbetrachting vervuld. Daarnaast had hij van 1970 tot 1988 zitting in het schoolbestuur. In die functie was hij nauw betrokken bij de nieuwbouw van de Rehobothmavo, de verbouw van de Julianaschool en de stichting van een eigen kleuterschool. Met grote inzet en betrokkenheid heeft hij zowel school als kerk en staat gedurende een lange reeks van jaren mogen dienen.

We hebben Hage gekend als een principieel, doch nuchter mens. Zijn levenservaring had hem geleerd om over tal van zaken enigszins genuanceerd te denken én te handelen! Soms was hij opmerkelijk mild gestemd, met name als het ging om de jeugd. Hij begréép wat hen bezighield. Zonder het verkeerde goed te praten, wist hij uit eigen ervaring hoe de wereld en de zonde konden trekken.

De laatste jaren waren niet gemakkelijk. Een pijnlijke kwaal maakte verschillende ziekenhuisopnames noodzakelijk. Op 6 juli kwam daar nog betrekkelijk onverwacht het levenseinde. Op 10 juli vond de begrafenis plaats. De rouwdienst, die door enkele honderden mensen werd bijgewoond, werd geleid door ds. J.W. Verweij. De tekst waarover deze sprak was Psalm 37:37: "Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn."

Dieleman & Partners

ACCOUNTANTS EN
BELASTINGADVISEURS

Vierstraat 28, 4401 EA Yerseke
Tel. 0113 - 340382

Merwestraat 34a, 3361 HL Sliedrecht
Tel. 0184 - 410081

www.dielemanenpartners.nl

HYPOTHEKEN

Hét adres voor hypotheeken, zeker ook voor starters.

*Voor een goed hypotheekadvies en alles wat er bij komt kijken,
bent u bij ons aan het juiste adres.*

Bel voor een vrijblijvende afspraak.

UW FINANCIËLE DIENSTVERLENER

Nieuwenhuijse
FINANCIËLE DIENSTVERLENING

Hogeweg 10 Yerseke - Tel. 0113-576666

Het duurzaam veilig inrichten van de kernen

Lange reeks van jaren zijn we als gemeente bezig om de kernen zo in te richten dat zij voldoen aan de eisen voor 30-kilometer-gebieden. De overheid stelt, wil men in een kern een snelheid van 30 kilometer per uur invoeren, dat ook met fysieke en visuele maatregelen die snelheid moet worden 'afgedwongen'.

De gemeenteraad heeft in het begin een volgorde vastgesteld voor het achtereenvolgens aanpassen van de kernen. De kern van Rilland is eerst aangepast en achteraf moet worden gesteld dat men als gemeente ook leergeld heeft moeten betalen. De nog al drastische maatregelen leidden tot weerstand en overlast. We moeten ook erkennen dat elke kern zijn eigen aanpassing behoeft. Een kern met één lange doorgaande weg met veel verkeer door de kern, moet anders worden aangepast dan een kern met veel bestemmingsverkeer. Bovenstaande heeft geleid tot latere aanpassing van enige maatregelen waar financiële middelen mee gemoeid waren. Vervolgens zijn bij de volgende kernen, in samenspraak met de bewoners, voor elke kern aparte plannen gemaakt. In deze plannen werden de wensen en knelpunten geïnventariseerd. Met behulp van een gespecialiseerd bureau werd een plan van aanpak gemaakt om de kernen te laten voldoen aan de eisen voor een 30-kilometer-gebied. Men kan in dezen wel spreken van een goede aanpak, want na de eerste kern zijn eigenlijk geen noemenswaardige aanpassingen nodig geweest. Ook zijn er weinig klachten van de bevolking gekomen.

Men heeft in de verschillende kernen deze maatregelen gelijktijdig aangepakt met de rioleringsmaatregelen. Ook zijn diverse kruispunten gelijktijdig op de schop gegaan om zogenaamd 'werk met werk' te maken. Toch zijn er grote bedragen gemoeid met deze aanpassing.

Nu zijn we in de eindfase gekomen van de aan te passen kernen. Na Rilland is Hansweert aangepast, daarna Oostdijk en Kruieningen, Gawege, Waarde en ten slotte Krabbendijke, waar in het afgelopen jaar de laatste maatregelen zijn afgerond. Nu D.V. Yerseke nog, hetgeen nog een flinke investering zal zijn. Gezien de vele zaken die in deze kern spelen, is het achteraf gezien geen ongelukkige keuze geweest om deze kern voor het laatst te houden. Hoewel er ook uit deze kern al vele malen geklaagd is over overlast. Maar dit heeft de aandacht en we hopen dat D.V. het komende jaar een begin gemaakt kan worden met de inventarisatie. Hoewel in deze grootste kern de laatste 5 à 6 jaar ook al fors is geïnvesteerd in snelheidbeperkende maatregelen; we denken aan de herinrichting centrum, Steeweg, Bernhardstraat en de Breeweg, blijft er toch nog een heel gebied over dat moet worden aangepakt.

In dezen is het belangrijk dat er wordt meegenomen hoe de belangrijkste verkeersstromen zich ontwikkelen. Omdat men altijd moet oppassen als er in een bepaald gebied maatregelen worden getroffen, dat de problemen zich niet

verplaatsen naar andere straten. Ook is het van groot belang dat de situatie goed wordt bekeken en er overleg gepleegd wordt met de bewoners. Dit zijn immers de dagelijkse gebruikers die de knelpunten ervaren. Daarna is het van groot belang dat men met behulp van deskundigen tot weloverwogen, maar ook evenwichtige maatregelen komt waar alle weggebruikers mee gediend zijn. Want ook het bestemmingsverkeer moet in de kern kunnen komen voor bijv. het bevoorraden van de winkels e.d. We denken ook aan de brandweer die snel ter plaatse moet kunnen zijn.

We zeiden al dat deze zaken een forse investering vergen en dat veelal om een lage snelheid af te dwingen. Als het goed was, moest het niet nodig zijn, dan zou een 30-km-bord aan het begin van de kern genoeg moeten zijn. Maar de praktijk is anders. De taak van de overheid is om de ongebondenheid te beteugelen. We weten het: niet altijd wordt het in dank afgenomen, maar het blijkt nodig ter bescherming van de kinderen, ouderen en kwetsbare weggebruikers. En laten we nu niet naar een ander wijzen, want uit metingen die op verschillende plaatsen zijn gehouden, blijkt dat dikwijls de eigen buurtbewoners de overlastveroorzakers waren. We hopen dat de inspanningen die op dat gebied zijn geleverd om een nog veiliger leefomgeving te creëren hun vruchten zullen afwerpen en dat deze leiden tot welbevinden van de burgers. Wij houden ons als fractie aanbevolen voor uw suggesties.

M. Otte

INSTALLATIEBEDRIJF ***Van de Velde Yerseke B.V.***

*Komo Installateurs van gas-, water- en
elektro-installaties*

*Tevens hét adres voor onderhoud &
service van uw verwarmingstoestellen*

Kreeft 5 - 4401 NZ Yerseke
Postbus 52 - 4400 AB Yerseke

Telefoon 0113 - 57 21 20
Telefax 0113 - 57 27 61
E-mail: info@van-de-velde.nl
www.van-de-velde.nl

Toekomst Yerseke

Voorzitter,

Ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling van Yerseke zijn we als raad in het afgelopen jaar met allerlei plannen geconfronteerd. Genoemd kunnen worden de bouw van appartementen op de plaats van De Zaete, de verplaatsing van de camping en de zomerhuisjes in de Burenpolder, de sanering van de Burenpolder, het plan van de 'Initiatiefgroep Zeekant Yerseke', de activiteiten van de actiegroep 'De Zaete mo bluu'n', en de plannen van 'Yip en Yip' om De Zaete om te vormen tot een dorps huis met een restaurant, feestzalen en een kinderspeeldorp en, heel recent, de initiatieven van de ondernemerscombinatie Berkelaar, Verboom en Van der Endt ten aanzien van de Molenpolder.

Nog recenter is echter de presentatie van het college, zoals we die zojuist hebben aangehoord. De plannen zoals het college die in gedachten heeft, zien er naar onze mening goed uit. Temeer daar ze gefaseerd kunnen worden uitgevoerd en ze de gemeenschap geen geld kosten. Zeker in tijden waarin we als gemeente op de kleintjes moeten letten, geen onbelangrijk gegeven. Een positieve insteek dus.

Gelet op het ingrijpende karakter van de plannen, heeft onze fractie er behoefte aan om het volgende in uw midden neer te leggen:

1. Het plan Steehof 1 dient naar onze mening zo snel mogelijk gerealiseerd te worden, inclusief de aanleg van de randweg. Komt deze ontsluitingsweg te vervallen, dan zal dit naar onze mening een aanzienlijke vertraging opleveren. Immers, dan moet de procedure opnieuw worden gevoerd. En zoals we allemaal weten, is daar niet alleen veel tijd mee gemoeid, maar ook veel geld uit ons grondbedrijf. Tevens zetten we dan een definitieve streep door de realisering van de zogenaamde Deurloohoek!
2. De vrijkomende inbreidlocaties in Yerseke dienen eveneens met voorrang te worden ingevuld. Als we het goed hebben begrepen, gaat het daarbij om zo'n 50 woningen.
3. Gelet op de vele ontwikkelingen in de schaal- en schelpdierencultuur liggen de plannen voor de Burenpolder momenteel wat moeilijk. De door het college gepresenteerde plannen zien er goed uit, maar omdat er nog geen

definitieve uitspraak van de Tweede Kamer ligt, moeten we ons voorzichtig opstellen. Zonder steun van het Rijk zijn de plannen voor de Burenpolder in ieder geval niet te realiseren. Daarnaast hecht onze fractie eraan, dat er bij de sanering van de kokkelsector niet alleen naar de bedrijven wordt gekeken, maar zeker ook naar de werknemers. Zij verliezen immers hun baan! Laten we daar niet te licht over denken. Wat het overige van de Burenpolder betreft, zijn wij van mening, dat een verdere uitbreiding van de recreatie in dit gebied niet acceptabel is.

4. Hoewel er ten aanzien van de plannen voor de oesterputten best nog wat vragen bij ons leven, staan we er niet direct negatief tegenover. Eén ding moet echter volstrekt duidelijk zijn: de verwerving moet wel op vrijwillige basis gebeuren, de uitvoering van de plannen mogen absoluut geen enkele belemmering met zich meebrengen voor de bedrijven die momenteel in de oesterputten gevestigd zijn. Of het nu gaat om het verlenen van (milieu)vergunningen of het uitvoeren van de normale dagelijkse werkzaamheden. Het museum, de dorpshuisfunctie en de hotelaccommodatie dienen zodanig gesitueerd te worden dat er een buffer voor het bedrijfsleven ontstaat. Tevens dienen de door de provincie gestelde randvoorwaarden te worden gehandhaafd.
5. Wat het verplaatsen van De Zaete betreft en het creëren van een industrieterrein voor nieuwe oesterputten op deze locatie, daar kunnen wij mee instemmen. Uiteraard dient er wel behoefte aan nieuwe oesterputten te bestaan. Ook een eventuele aanleg van een loskade, indien nodig voor de oesterhandel, heeft onze instemming. Voor onze fractie is in ieder geval duidelijk dat er op de locatie van De Zaete geen appartementen gebouwd moeten worden. Doen we dat wel, dan creëren we daar naar onze mening een probleem. Woningbouw en industrie verdragen elkaar op deze locatie namelijk niet.
6. Wat De Zaete zelf betreft, moet dit gebouw de komende jaren gewoon als dorpshuis blijven functioneren. Wel dient er achterstallig onderhoud te worden uitgevoerd, zodat de beheerder zijn werkzaamheden ook naar behoren kan blijven uitvoeren.
7. De plannen van de ondernemerscombinatie Berkelaar, Verboom en Van der Endt inzake de Molenpolder hebben onze steun. Woningbouw in het noordelijke deel, industrie in het zuidelijke deel en een buffer in het midden. Dat de plannen voor de buffer tot grote schrik bij de middenstand hebben geleid, begrijpen wij! De zorg van onze middenstand in deze buffer delen wij

en vinden dan ook dat hiermee zorgvuldig mee om moet worden gegaan. Dit mag zeker niet ten koste gaan van de plaatselijk gevestigde ondernemers. We willen het college dan ook oproepen om hier uiterst zorgvuldig mee om te gaan.

Samenvattend, meneer de voorzitter, onze fractie staat in beginsel positief tegenover de plannen van het college, zoals die vanavond zijn gepresenteerd. Voor zover we kunnen zien, gaan ze niet ten koste van onze eigen bestemmingsplannen en zijn er ook geen financiële middelen van de gemeente mee gemoeid. Natuurlijk hebben we nog allerlei vragen en natuurlijk bestaan er ook nog allerlei onzekerheden. Maar toch zouden we willen zeggen: steek maar van wal. En (we vinden dat heel belangrijk!): houd ons op de hoogte!

Dank u.

Namens de SGP fractie door M.J. v.d. Berge uitgesproken in de opinieraad van 13-07-2004.

Uit voorraad leverbaar

- ✓ **Spijkerbroeken**
- ✓ **T-shirts**
- ✓ **Polo's**
- ✓ **(Polo)sweaters**
- ✓ **Overhemden (werk)**
- ✓ **Bodywarmers**
- ✓ **Jassen**
- ✓ **Veiligheidsschoenen & kleding**

**Alle textiel kan
voorzien worden van
uw eigen opdruk.**

De Leeuw Reclame- & Bedrijfskleding

Oostpolderweg 7, 4413 NN Krabbendijke, tel. 0113 - 50 20 40, fax 0113 - 50 27 93

Geopend van maandag t/m vrijdag. 's Avonds en zaterdags op afspraak.

(ook particuliere verkoop)

GREENGUIDE

NATUURLIJK GOED

Voor al uw:

- tuinontwerp
- tuinaanleg
- tuinonderhoud

- sierbestrating
- projectbestrating
- dealer Excluton

25 meter BESTRATINGSMATERIALEN op showrek
Groot assortiment HEESTERS en VASTE PLANTEN

ACTIE!! 10 vaste planten voor **8.00**

HOVENIERS- EN BESTRATINGSBEDRIJF

HPR

Hoveniers- en bestratingsbedrijf

HOVENIERSBEDRIJF

BESTRATINGSBEDRIJF

TUINCENTRUM

VIJVERSPECIAALZAAK

MAANDAG GESLOTEN

Zuidweg 31a - 4413 NL Krabbendijke - Tel. (0113) 50 13 35 - www.h-p-r.nl

Burgemeestersbenoeming

Door onze burgemeester de heer A Verbree is aan Hare Majesteit de Koningin verzocht hem per 1 maart 2005 ontslag te willen verlenen.

Hij heeft dit ook kenbaar gemaakt aan de Raad van de Gemeente Reimerswaal. Rechtspositionele regelingen, alsook leeftijd, maken het mogelijk om, ondanks een nog jeugdige uitstraling, zijn carrière te beëindigen.

De ontslaanvraag wordt door de burgemeester als volgt gemotiveerd:

“Deze zomer bereikte mij de vraag van de Commissaris der Koningin of ik per 16 april 2005 weer in aanmerking wenste te komen voor verlenging van mijn ambtstermijn.

Voor mij een gelegenheid mij te beraden op mijn positie.

Verlenging zou het begin betekenen van mijn vierde ambtstermijn in deze gemeente. Ofwel, op dat moment ben ik achttien jaar burgemeester van Uw gemeente. Dit betekent voor mij dat ik in totaal meer dan 26 jaar het burgemeestersambt uitoefen, en bijna 40 jaar op de loonlijst van een gemeente sta.

Ik wil voorop stellen dat ik me nog steeds als een vis in het water voel als burgemeester in Uw gemeente. Ik heb noch politieke overwegingen, noch moeite met het huidige functioneren van het gemeentelijke bestel.

Maar juist het eerste gegeven, dwingt mij mijzelf ook de vraag te stellen of mijn aanblijven als burgemeester van deze gemeente, na een zo lange periode, ook niet te verstikkend kan zijn/worden. Ofwel, of het niet tijd wordt dat een ander het ambt hier uitoefent met een meer onbevangen kijk op de gang van zaken in deze gemeente.

Een langdurig werkzaam zijn in dezelfde positie kan voor de persoon zelve een dermate gewenning en beroepsblindheid veroorzaken, dat zaken blijven liggen of dat een en ander te vanzelfsprekend wordt. Dit is niet in het belang van de gemeente en kan zelfs belemmerend werken. Het gevaar dat de dynamiek uit het functioneren verdwijnt, is groot.

Dit alles overwegende ben ik tot de conclusie gekomen dat ik er goed aan doe plaats te maken voor een ander.

Neemt niet weg dat ik steeds met plezier gewerkt heb en nog werk in Uw gemeente”.

Einde citaat.

Nu is het niet mijn bedoeling op dit moment de verdiensten van onze burgemeester breed uit te meten. Daar zou overigens mijn pen te kort voor zijn, dus ik laat dat gaarne, ter gelegener tijd, aan een ander over.

Waar ik U wel over wil informeren is de procedure tot de benoeming van een opvolger.

Daarbij komen de volgende zaken in beeld:

1. Benoeming vertrouwenscommissie.
2. Vaststelling van de verordening vertrouwenscommissie.
3. Vaststelling van de profielschets Gemeente Reimerswaal.
4. Vaststelling van de profielschets burgemeester.

Puntsgewijs zullen wij hierop ingaan.

1. Benoeming vertrouwenscommissie

Iedere gemeenteraadsfractie kan zich in deze commissie laten vertegenwoordigen.

De leden van deze commissie worden op voordracht van de fractie benoemd door de Raad. Deze leden zullen de inhoudelijke bijdrage leveren.

De overige leden van de commissie zijn: de voorzitter, de raadsgriffier en de gemeentesecretaris; deze leden hebben geen stemrecht.

De voorzitter bekleedt een technisch en onafhankelijk voorzitterschap.

De griffier is secretaris van de commissie.

De gemeentesecretaris is adviseur van de commissie.

Om de werkzaamheden te kunnen opstarten is tijdens de gemeenteraadsvergadering op 19 oktober 2004 bij schriftelijke stemming ondergetekende benoemd tot 'beoogd' voorzitter. Onder dankzegging voor het gestelde vertrouwen mocht deze benoeming worden aanvaard om met Gods hulp hieraan uitvoering te geven.

2. Vaststelling van de verordening vertrouwenscommissie

Deze verordening regelt de werkzaamheden van de commissie.

Allereerst de taak van de commissie:

1. De commissie heeft tot taak de door de commissaris van de Koningin geselecteerde kandidaten te beoordelen op basis van de hiertoe door de gemeenteraad vastgestelde profielschets.
2. De commissie brengt over haar bevindingen schriftelijk en vertrouwelijk verslag uit aan de commissaris en de Raad. Het verslag van de Raad wordt

voorzien van een concept aanbeveling van twee personen. De commissie geeft tevens een beredeneerde volgorde van de kandidaten op haar conceptaanbeveling aan.

De verordening regelt verder:

- De geheimhoudingsplicht tijdens de werkzaamheden, maar ook na ontbinding blijft deze van kracht.
- De werkwijze.
- De verslaglegging.
- De correspondentie; slechts de voorzitter treedt op als contactpersoon naar buiten.
- De ontbinding en archivering.

3. Vaststelling van de profielschets Gemeente Reimerswaal

In deze profielschets wordt een beschrijving van de Gemeente Reimerswaal gegeven.

Ze geeft kandidaten een indruk van de gemeente, haar bevolking, de gemeentelijke organisatie en de omstandigheden waarin de nieuwe burgemeester zal werken.

4. Vaststelling van de profielschets burgemeester

Dit is een beschrijving van de eisen met betrekking tot de invulling van het ambt. Dit profiel geeft een schets van de persoonlijke kenmerken en vaardigheden, die door de Raad wenselijk worden geacht voor de te benoemen burgemeester.

Tijdens de buitengewone raadsvergadering op DV 15 november 2004 zullen al deze zaken aan de orde komen. De profielschets burgemeester zal worden aangeboden aan, alsmede de beraadslaging gevoerd worden met de Commissaris van de Koningin.

Tot slot

U begrijpt, daar is werk aan de winkel.

Iedere gemeenteraadsfractie is druk in de weer om vooral ten aanzien van de **profielschets burgemeester** zich qua inbreng zoveel als mogelijk te herkennen vanuit de diverse politieke achtergronden.

Er zal wijsheid voor nodig zijn om te kunnen komen tot een voor ieder aanvaardbare invulling; dezerzijds zal worden gestreefd naar een unanieme aanbeveling.

De SGP fractie zal in de vertrouwenscommissie worden vertegenwoordigd door de heer J. P. Sinke. Wij wensen onze vriend in deze taak 's-Heeren onmisbare zegen toe.

Het uiteindelijke tijdstip van benoeming is moeilijk aan te geven, op z'n vroegst zal dat in het tweede kwartaal 2005 zijn, en dit alles zo de Heere wil en wij leven.

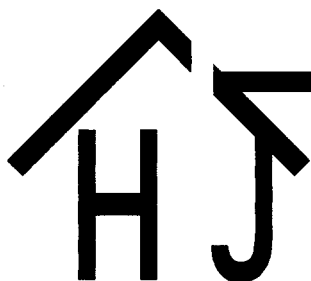
Na 15 november 2004 gaat het eigenlijke werk beginnen.

De vertrouwenscommissie zal haar werkzaamheden aanvangen om in stilte aan de taakstelling te voldoen.

Het is onze bedoeling u op deze wijze enig inzicht te geven in de procedure naar de benoeming van een nieuwe burgemeester. Wij hopen daarin te zijn geslaagd.

Mocht u niettemin nog vragen of opmerkingen hebben, dan hoop ik dat u ons weet te vinden.

Rilland, V. Janszen

AANNEMERSBEDRIJF
Oostdijk v.o.f.

Kerkhoekstraat 17 - Yerseke

Tel. (0113) 57 23 39

Fax (0113) 57 37 48

Voor al uw bouwactiviteiten

VORKHEFTRUCKS

**Nieuwe TOYOTA
vorkheftrucks,
elektropallettrucks en
handpallettrucks**

alle types

Gebruikte vorkheftrucks

1-5 ton, diesel - gas - elektrisch

Ook levering van alle accessoires, zoals:
side-shifts, kantelaars, traktiebatterijen etc.

Gespecialiseerd in heftruckverhuur!

Veiligheidskeuringen volgens VeBIT-voorwaarden.

Voor inlichtingen:

**Uw vertrouwd adres
als het om heftrucks gaat**

Zuidweg 13-15, postbus 52
4413 ZH Krabbendijke

tel. (0113) 50 26 10 fax (0113) 50 61 46

E-mail: info@gebrweststrate.nl Internet: www.gebrweststrate.nl

verkoop -- verhuur -- leasing -- service

Hansweert

Wat heeft de SGP in Hansweert te zoeken? Moeten we daar ook de verkiezingskrant rondbrengen? Hoeveel stemmen zal onze Partij uit “Klein Antwerpen” krijgen? Zo werd er in maart 2002 tijdens de verkiezingscampagne hardop gedacht.

Het antwoord: Ja natuurlijk, ook daar dient de verkiezingskrant van de SGP bezorgd te worden.... Het resultaat ???

Een toename van het aantal stemmen met maar liefst 70%.

Wat is er zo bijzonder aan dit dorp ?

Kanaal door Zuid-Beveland

Door de aanleg van de Kreekrakdam en de Sloedam werd de Nederlandse regering verplicht om door Zuid-Beveland een kanaal te gaan graven. Dit kwam door het “Scheldetractaat” dat sinds 1839 van kracht is. Hierin is namelijk opgenomen dat we voor de Belgen een onbelemmerde vaarroute dienen te waarborgen, niet alleen tussen Antwerpen en Nederland, maar ook via de Rijn naar Duitsland.

Zo werd in 1852 de eerste spade in de grond gezet bij Hansweert door de vice-president van de firma Thos Hutchings & Co uit Londen. Deze firma werd namelijk het werk gegund om het kanaal te graven van Hansweert naar Wemeldinge inclusief de bouwput voor de eerste sluis, volgens een verslag in de krant “*The Illustrated London News*”.

Op 15 oktober 1866 werd het kanaal voor de scheepvaart open gesteld. Zes jaar na de realisatie van het kanaal werd al aan een tweede sluis gedacht, welke in 1872 in bedrijf werd genomen.

In deze periode moesten de veerschippers met hun zeilscheepjes plaats maken voor de stoombootdienst, die ingesteld werd door de provincie Zeeland. Het is wel gebeurd dat deze veerschippers “tijman” werden op de sluisen.

Daar het scheepvaartverkeer steeds meer toenam besloot men in 1907 om de buitenhaven te verruimen en een derde sluis te bouwen.

Nadat de “Grote Sluis” in 1916 in gebruik was genomen, is het dorpje Hansweert met zijn honderd meter kade, uitgegroeid tot een dorp met een florerende middenstand met veel winkels, parlevinkers, leveranciers van scheepsbenodigdheden, enz. Uiteraard ontbrak hierbij de scheepswerf niet.

Hansweert-Oost

Reeds eind jaren zestig kwamen er stemmen op dat het kanaal weer verbreed moest worden. Dit was in de jaren dertig ook al gebeurd, maar nu werd uit zes opties uiteindelijk in 1978 gekozen voor de sloop van Hansweert-Oost. Het is niet te zeggen hoe menig ondernemer in die onzekere jaren aan het denken werd gezet over zijn bedrijfsvoering... Maar ook steeds meer bewoners keken uit naar een andere woonplaats, op een enkeling na die dan automatisch meer ruimte kreeg (nam).

Nadat in 1982 dit deel van Hansweert was gesloopt, kon het kanaal worden verbreed en met de bouw van een geheel nieuw sluizencomplex worden gestart. Dit bracht enorm veel werk met zich mee. In deze zeer drukke periode om en rond het kanaal werd in 1989 de nieuwe verkeerspost op “de Punt” geplaatst en is sinds 1990 de werf op de huidige locatie gebouwd, voorzien van twee dokken en een kade van 100 meter. Een bedrijf waar zo’n zestig mensen hun werkzaamheden verrichten.

Deze zeer ingrijpende maatregelen en aanpassingen waren zonder meer noodzakelijk, want zo sprak in die tijd Minister Smit-Kroes:

“Dit kanaal behoort tot de eerste categorie vaarwegen, essentieel voor de positie van Nederland als distributieland”.

Activiteiten dorpsgemeenschap

Nauwelijks was al dit werk gereed of de scheepvaart door het kanaal nam verder af, mede door het Schelde-Rijnkanaal. Er kwamen veel minder grotere schepen en de doorgaande trend in de duwvaart liet een heel ander beeld in de twee nieuwe sluizen zien.

Door al deze ontwikkelingen is de middenstand erg ingekrompen en is de levendigheid langs het water sterk afgenomen. Niettemin heeft Hansweert momenteel blijkbaar alle aandacht van de gemeente.

De nieuwe wijk Kanaalarm wordt al mooi vol gebouwd. De bouw van het zogenaamde “Bastion” (appartementen en een supermarkt) lijkt dit jaar nog te starten in deze wijk. Ook lasen we in het nieuwste informatieblad van de Dorpsraad, dat de wijk Tramper II wellicht al binnen twee jaar de eerste kavels uit gaat geven voor nieuwbouw.

Al lange tijd is Hansweert bezig voor het behoud van het oude sluizen complex, verwerkt in het idee van een themapark. Dit is wellicht ook goed tot bevordering van de middenstand, het toerisme en geeft ook de opening tot een scala van recreatiemogelijkheden.

Recent is in opdracht van de Dorpsraad, hierover de haalbaarheidstudie afgerond van het plan Verbeem. Deze actieve “club” maakt zich sterk voor ‘n

leefbaar Hansweert, hoewel hun activiteiten zeker niet altijd stroken met het SGP-beginsel. Hoe droevig is het, om maar iets te noemen, dat er recent zelfs op zondag het zogenaamde dweilbandfestival is gehouden.

Behoud cultureel erfgoed

Hoe liggen toch de restanten van het oude sluisencomplex er bij...

Maar “Het Licht” is verdwenen, het “Getijdehuis” is er niet meer...

Nog even en de tand des tijds heeft de restanten van een stukje levend open lucht museum geheel teloor doen gaan.

Reeds in 1989 konden we ideeën lezen in het RD hoe dit stukje cultuur op verantwoorde wijze in ere kan worden gehouden.

Ook de SGP staat voor behoud van cultureel erfgoed !

A. Lokerse

Taxatie- & Advieskantoor **Rijk** bv

Beëdigd Taxateur Onroerend Goed

• TAXATIES • ADVIEZEN

- Hoofdstraat 54 • 4416 AE Kruijningen
- Telefoon: 0113 - 57 28 35 • Telefax: 0113 - 57 41 10
- E-mail: rijktax@zeelandnet.nl

ZOEKT U

Een droogwand die
zowel binnen als
buiten bijna geen
geluid produceert?

BEL OF MAIL ONS

TECHNO SERVICE 's-GRAVENPOLDER B.V.

Schoorkenszandweg 17a
4431 NC 's-Gravenpolder
E-mail: info@tsg.nl

Tel. 0031 - (0)113 - 31 20 20
Fax 0031 - (0)113 - 31 27 63
Website: www.tsg.nl

SGP Jongeren Reimerswaal i.o. (in oprichting)

Omstreeks mei 2004 werden we benaderd door de centrale kiesvereniging van Reimerswaal met de vraag om mee te helpen met het organiseren van een SGP-jongerenavond. Op deze avond willen ze de interesse voor de politiek onder de jongeren van Reimerswaal peilen aan de hand van o.a. een enquête en kijken hoe hoog de opkomst is, voordat we aan een vereniging gaan denken. In totaal hebben we met zeven man, waarvan één man uit de centrale kiesvereniging, één man met jeugdwerkervaring en vijf jongeren uit verschillende dorpen van de gemeente Reimerswaal, de voorbereidingen voor deze avond getroffen, met deskundige hulp van het partijbureau.

Verslag SGP-jongerenavond

Op 25 oktober jl. was het dan zo ver: de organisatoren waren al vroeg aanwezig in het Calvijn College om de PC en de beamer te installeren voor het presenteren van de psalmen, schriftgedeelte, het onderwerp en de stellingen. Ook de zaal werd versierd met ballonnen en op de honderd opgestelde stoelen werd een informatiemapje neergelegd en een rood en een groen papier voor de peiling van de mening van de jongeren aan de hand van stellingen.

En we hoopten natuurlijk dat al die stoelen om half acht bezet zouden zijn. Onze hoop werd niet teleurgesteld, want dankzij enkele wat oudere SGP-ers werd het aantal van honderd bezoekers ruim gehaald. Ook voor de heer Van der Staay die we voor deze avond hadden gevraagd, was het aangenaam om voor zoveel jongeren naar Zeeland te komen.

Om half acht heette de heer Huizen iedereen hartelijk welkom en opende hij de avond op de gebruikelijke wijze. Hij liet zingen Psalm 37 vers 2, 3 en 6, las Psalm 37 vers 27-40, ging voor in gebed en sprak een openingswoord. De heer Huizen legde uit wat de bedoeling was van deze avond en gaf vervolgens het woord aan de heer Van der Staay.

De heer Van der Staay begon zijn speech op een boeiende manier. Hij deed dat over het recent gehouden onderzoek over *'de toekomst van Nederland en de inwoners van Nederland'* dat werd gehouden onder enkele duizenden Nederlanders. Hier kwam uit dat de meesten zich zorgen maken over de toenemende verharding van de mensen en de toenemende onenigheid tussen verschillende bevolkingsgroepen. Maar de meeste Nederlanders verwachten wel dat de taal, maar ook bepaalde tradities als oliebollen eten op Oudejaarsdag zullen blijven bestaan.

Toen werd het onderwerp van deze avond behandeld: **"De SGP heeft toekomst?!"** Maar welke van deze leestekens(?) staat nu op z'n plaats?

Dat de SGP een rijk verleden heeft weten we allemaal, en dat het verleden niet

altijd een garantie is voor de toekomst, weten we ook. Maar wat is de toekomst voor de SGP? Neem nu de toenemende secularisatie; die kunnen we niet tegenhouden, maar we moeten wel blijven getuigen van God en vanuit het houden van Zijn Woord is er alleen toekomst te verwachten.

Sommigen denken en zeggen dat de SGP water bij wijn zal

moeten doen om te kunnen blijven bestaan, omdat zij anders veel zal moeten inleveren. Weer anderen slepen de SGP voor de rechter om hen in opspraak te brengen over bijvoorbeeld het vrouwenstandpunt.

Door de ontkerstening is de kloof en het onbegrip nu groter geworden dan 50 tot 60 jaar geleden. Er was toen nog meer Bijbelkennis onder de mensen. Ook was er meer respect voor mensen die volgens de Schrift probeerden te leven. Tegenwoordig moet alles worden toegelicht. De heer Van der Staay nam als voorbeeld dat tijdens de inbreng door de kamerleden na de troonrede de heer Van der Vlies sprak over het manna uit de Hemel. Schrikbarend weinig leden van de 2e Kamer begrepen, wat hij hiermee bedoelde. Sommigen verstonden: mannen uit de hemel, en een enkele CDA-er had van het woord manna wel eens gehoord, maar wist niet (meer) waar het vandaan kwam.

Nog iets opmerkelijks werd door de heer Van der Staay aangehaald, namelijk dat de VVD en de PvdA bij hun oprichting stelden dat ze het leven in de samenleving volgens de Bijbel wilden.

Ook moeten we ons zorgen maken over de verandering in het kiesstelsel, de verlaging van de kiesdrempel, en wat in vele andere landen al wordt gedaan, namelijk het stemmen op zondag. Bij dit alles moeten we zeker niet vergeten dat tijdens de eerste jaren de SGP ook zorgelijke tijden heeft meegemaakt. Omdat iedere tijd zijn eigen problematiek heeft, zijn de beleidspunten van de SGP niet altijd hetzelfde geweest.

In onze tijd zien we dat de regering enkele wetten moest aanpassen om de normen en waarden in de samenleving te handhaven. Hierin, maar ook tijdens andere debatten, blijft het onze opdracht om te blijven getuigen vanuit Gods Woord om zo anderen voor te houden wat God van ons eist, nu en in de toekomst.

Wat de heer Van der Staay goed duidelijk maakte, was dat wij als jongeren ons moeten verdiepen in de grondbeginselen van de SGP, en dat we niet moeten

vergeten dat wij de toekomst hebben.

Aan het einde van het onderwerp liet Van der Staay zingen: Psalm 25 vers 6.

Na een tijdje van **Samen Gezellig Praten** in de pauze nam iedereen z'n plaats weer in en zongen we Psalm 60 vers 7. De heer Van der Staay en de heer J.P. Sinke namen plaats voor in de zaal en leidden de stellingen en discussies. De eerste stelling klonk: 'Om in de toekomst enige invloed te hebben, moet de SGP fuseren met CU en CDA tot één grote partij.' De meerderheid van de jongeren was tegen die stelling en de meesten staken dus hun rood papiertje in de lucht. Uit de zaal kwam o.a. de opmerking "water bij de wijn doen", dat hier goed van toepassing is.

De SGP moet meer gebruik gaan maken van radio, TV en internet om haar boodschap uit te dragen. Dit was de tweede stelling. Verschillende meningen van de jongeren volgden, o.a.: de goede kansen van de media om veel mensen te bereiken; en: het gebruik op de juiste manier van de media. De heer Van der Staay wees ook op sommige 'nette' radioprogramma's, waar aan meegewerkt kan worden. Soms is het niet verantwoord om mee te werken omdat je niet met respect wordt behandeld, maar we moeten in zo'n geval altijd wel toelichten wanneer wel of niet van onze kant meegewerkt kan worden.

Hierna werden nog vijf stellingen in de groep gelegd die stof deden opwaaien en verhelderend werden toegelicht aan de hand van de meningen en het standpunt van de SGP. Aan het einde van de bijeenkomst werden de heren Van der Staay en Sinke hartelijk bedankt voor hun leerzame invulling van deze avond. Deze heren

kregen nog een mandje met producten van Zeeuwse bodem mee naar huis.

Kortom, een zeer interessante en leerrijke avond, waaruit bleek dat de politiek altijd boeiend blijft. Maar wat het belangrijkste is in dit werk is toch dat altijd om de hulp en de leiding van de Heere gevraagd dient te worden.

Ten slotte werd aan de heer Van der Staay gevraagd om met ons te eindigen. Hij liet zingen Psalm 84 vers 3, ging voor in gebed en wenste daarna iedereen wel thuis.

Organisatoren SGP-jongeren Reimerswaal i.o.

Badkamers met comfort en design naar uw persoonlijke smaak!

● Tussen de Schelde's levert en installeert complete badkamers van koninklijke kwaliteit, o.a. Villeroy & Boch en Sphinx. Ruime keus is er in wand- en vloertegels en badkamer-accessoires. Kortom... bezoek onze showroom en ontdek het zelf.

Valckenisseweg 34 4411 BR Rilland
tel. (0113) 55 13 84 - 55 17 17
E-mail: hoekman-tds@technonet.nl

*Van paperclip
tot boek...*

*Van fotorolletje
tot verrekijker...*

*Wij richten
kantoren in...*

Noordzandstraat 34 - Yerseke
Tel. (0113) 57 29 07, fax (0113) 57 38 73

'DE KLEURMAKER VAN DE STREEK'

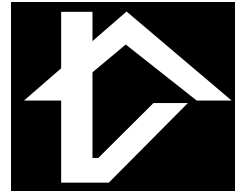
Voor al uw tuinmateriaal

- * Tuinbeplanting
- * Kamerplanten
- * Bestrating
- * Potten/manden
- * Tuingereedschap
- * Vijvermateriaal
- * Tuinhout
- * Blokhutten
- * Meststoffen
- * Blokhutten
- * Meststoffen
- * Cadeau-artikelen
- * enz.

OOK ONTWERP EN AANLEG

tuincentrum
NIEUWENHUISE

Grintweg 79 - Yerseke - Tel. (0113) 57 20 75

AANNEMERSBEDRIJF VAN DE VELDE B.V.

Kruiningen
Tel. 0113 - 38 25 83

‘Met slechts drie personen hier te Krabbendijke begonnen’

Uit de geschiedenis van een kiesvereniging...

Het jaar 1917 was nog jong toen de Krabbendijkse kiesvereniging werd opgericht. De eerste vergaderingen werden gehouden op maandag 8 en 29 januari. De kiesvereniging kreeg de naam ‘Trouw aan ons Beginsel’. Tijdens deze vergaderingen werd een huishoudelijk reglement vastgesteld. Lid konden worden ‘zij die instemming betuigen met de beginselen, den leeftijd van 20 jaren hebben bereikt, en eene vaste contributie betalen van minstens f. 0,25 per jaar.’ Het begin was gering. De voorzitter schreef op 3 mei 1918: ‘Wij zijn verleden jaar met slechts drie personen hier te Krabbendijke begonnen.’

De vraag komt op wat de directe aanleiding geweest is om zo vroeg al een kiesvereniging op te richten in Krabbendijke. De SGP zèlf zou pas opgericht worden op 24 april 1918. Was de voorvergadering, door ds. G.H. Kersten de geboortesamenkomst van de partij genoemd, toen al gehouden? Dit blijft onduidelijk. Wèl was er op 21 december 1916 in de Tweede Kamer een belangrijke beslissing genomen. Voorstellen werden aangenomen die het algemeen kiesrecht regelden en overgang naar een stelsel van evenredige vertegenwoordiging mogelijk maakten. Weliswaar moesten deze wijzigingen door een nieuw te kiezen Tweede Kamer nogmaals bekrachtigd worden, maar hierover werden zeer duidelijke afspraken gemaakt, zodat de genoemde veranderingen vanaf dat moment eigenlijk vast lagen.

Aan deze wijzigingen in het politieke bestel was een brede landelijke discussie voorafgegaan. Ds. Kersten had de mogelijkheden aan zien komen en heeft door zijn kritiek op het liberalisme, met name geuit in zijn preken op bid- en dankdagen, de akker van de gemeenten gereed gemaakt voor een andere politieke benadering. In Krabbendijke vonden deze oproepen in elk geval weerklank.

Eerste bestuur

Het bestuur had kort na de oprichting de volgende samenstelling: A. Weststrate Janz. was voorzitter en D. Sonke secretaris. De boekhandelaar Joh. Kruijssse werd penningmeester. Verder namen B. Meeuwse, W.L. Sonke en P. van Hekken zitting in het bestuur. M. Remijn, als oefenaar verbonden aan de

plaatselijke Gereformeerde Gemeente, werd benoemd als 'Eere-Voorzitter'. Ook de bestuursleden B. Meeuwse en P. van Hekken behoorden als ouderling en diaken tot de kerkenraad. Overigens behoorde de achterban van de SGP in Krabbendijkse vrijwel geheel tot de Gereformeerde Gemeente.

Gemeenteraadsverkiezing 1917

In de loop van 1917 ontstonden er twee vacatures voor de gemeenteraad. Deze moesten toen nog volgens het 'oude' stelsel ingevuld worden. In één van de vacatures werd de conservenfabrikant A. Weststrate Janz., voorzitter van de pas opgerichte kiesvereniging, gekozen. Dit is ongetwijfeld een stimulans geweest voor de jonge vereniging. Vanaf september 1917 had hij zitting in de raad van Krabbendijkse. Hij was overigens niet de enige persoon uit de Gereformeerde Gemeente die zitting had in de raad. Ook de kooplieden A. Hirdes en H. de Kok waren toen al lid van de gemeenteraad. Hirdes bezette ook één van de twee wethouderszetels. De raad bestond totaal uit zeven personen.

A. Weststrate

Op 14 januari 1918 kwam de kiesvereniging opnieuw bijeen. Tijdens deze vergadering werd er nog wat geschaafd aan het huishoudelijk reglement. De vereniging had een forse groei doorgemaakt: in mei 1918 waren er 93 leden.

Oprichting SGP

Zoals gezegd werd de SGP op 24 april 1918 opgericht. De uitnodigingen voor deze vergadering werden op 18 april 1918 verzonden door D. Sonke, secretaris van de Krabbendijkse kiesvereniging. Uitgenodigd werden acht kiesverenigingen. Deze waren volgens ds. Kersten opgericht nadat de geboortesamenkomst van de partij was gehouden. Dit betreft de kiesverenigingen van Aagtekerke, 's-Gravenpolder, Hoedekenskerke, Krabbendijkse, Middelburg, Nisse, Waarde en Yerseke. Deze verenigingen, maar ook 'kerkeraden en leeraars' werden uitgenodigd voor de vergadering van 'woensdag 24 dezer, des morgens te 9.30 uur in het kerkgebouw der Gereformeerde Gemeente in de Segeerstraat te Middelburg.' De uitnodiging was netjes getypt, evenals alle bekende correspondentie uit die tijd. Was de boekhouder van Weststrate behulpzaam bij de correspondentie? Ds. Kersten laakte de passieve en halfslachtige houding op politiek gebied die hij in de eigen gelederen waarnam en riep krachtig op om de strijd aan te binden.

'Eruit mannen! 't Zwaard aan Uw zijde! Zoo mag het langer niet. Vooral nu ge stemmen moet.' Ter vergadering was Krabbendijkse vertegenwoordigd door A. Weststrate en J. Huissen. Weststrate werd gekozen als eerste partijsecretaris;

zelf noemde hij zich steeds ‘voorlopig correspondent’. Nadat de partij opgericht was en de kamerverkiezingen van 1918 achter de rug waren, trok hij zich terug uit het hoofdbestuur om zijn volle aandacht weer te wijden aan zijn pas opgerichte conservenfabriek. Hoelang hij in Krabbendijke nog voorzitter bleef, is onduidelijk.

Kamerverkiezingen 1918

Op 3 juli 1918 moest er gestemd worden voor de Tweede Kamer. Voor de SGP was een lijst ingediend met daarop de namen van B. Leemans en P. Gijze. Op deze lijst werden 5179 stemmen uitgebracht, onvoldoende voor een zetel. In Krabbendijke waren er van de 490 geldige stemmen 166 uitgebracht op de SGP; Leemans kreeg 165 stemmen en Gijze 1. Hiermee behaalde de SGP in één keer de meeste stemmen. Ter vergelijking: De Savornin-Lohmann (CHU) behaalde 88 en Idenburg (ARP) 73 stemmen.

Sluiting van de cafés

Tijdens de najaarsvergadering van 1918 nam de kiesvereniging met algemene stemmen het besluit om een verzoek te richten ‘Aan de Raad der Gemeente Krabbendijke’ om ‘de café’s in de gemeente tijdens den duur der godsdienst-oefeningen te doen sluiten.’ Op 4 november 1918 verzond D. Sonke hierover een brief naar de gemeenteraad. Op 3 januari 1919 werd dit schrijven behandeld in de raad. Burgemeester Welleman was er fel tegenstander van om dit verzoek te honoreren. De raad besloot echter in meerderheid dat de cafés in het vervolg **de hele zondag** gesloten moesten zijn. Naast Hirdes, De Kok en Weststrate was ook de AR-wethouder C.P. Vogelaar tegen openstelling op zondag.

A. Hirdes

Ernstvolle tijden

Op het wereldtoneel was het allesbehalve rustig. Het stukje geschiedenis van de Krabbendijkse kiesvereniging speelt zich af tegen de achtergrond van de Eerste Wereldoorlog die in Europa woedde van 1914-1918. Nederland bleef neutraal, maar de gevolgen werden ook in Krabbendijke ondervonden. In het begin werden vele vluchtelingen uit België opgenomen. Later kreeg men te maken met ingekwartierde militairen. Nauwelijks was deze oorlog afgelopen of eind 1918 brak de Spaanse griep uit. Ook Krabbendijke werd hierdoor getroffen. Tientallen, veelal jonge mensen, stierven binnen enkele dagen aan

deze verschrikkelijke ziekte. Oefenaar Remijn sprak regelmatig ernstige tijdspredikaties uit, onder andere over 2 Samuël 2 : 26: 'Weet jij niet, dat het in het laatste bitterheid zal zijn?'

Gemeenteraadsverkiezing 1919

Op 21 mei 1919 werd de eerste raadsverkiezing gehouden volgens het nieuwe stelsel. De SGP deed mee met de volgende lijst: A. Hirdes, H. de Kok, P. van Hekken, A. Butijn en C. Zeevaart. Van de 468 geldige stemmen werden er thans 118 uitgebracht op de SGP; de ARP behaalde 126 en de CHU 57 stemmen. Voor de SGP namen de oudgedienden A. Hirdes en H. de Kok opnieuw zitting. Hirdes werd opnieuw als wethouder gekozen evenals C.P. Vogelaar voor de ARP. Ook burgemeester Welleman ontving in september 1919 een herbenoeming voor een nieuwe termijn. Ter illustratie: Krabbendijke telde aan het begin van de jaren twintig zo'n 2400 inwoners.

H. de Kok

Tenslotte

Van de periode 1917-1945 waren tot voor kort geen gegevens in het archief van de kiesvereniging aanwezig. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de politieke partijen verboden en moesten de archieven ingeleverd worden aan de bezetter. De laatste tijd hebben enkele

particulieren wat oude stukken geschonken aan de kiesvereniging. Deze stukken vormden met verschillende gegevens uit het archief van de vroegere gemeente Krabbendijke de basis voor dit artikel. Voor een uitgebreide beschrijving van de oprichting en de geschiedenis van de landelijke SGP verwijs ik naar het zeer leeswaardige boek: 'Van Goedertierenheid en Trouw', verschenen ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de SGP in 1983.

Voor op- of aanmerkingen en aanvullende (oude) gegevens beleefd aanbevolen.

Krabbendijke, A.J. Meeuwsen

Voor het leveren en (her)leggen
van uw

BESTRATING

Ook kunt u bij ons terecht voor:

- tuinhout • blokhutten
- K&S buitenverlichting • vijvers
- vijverbenodigdheden

Tevens verhuur van

TRILPLAAT en KNIPPER

BESTRATINGSBEDRIJF WALHOUT
BESTRATINGSBEDRIJF WALHOUT

Zuidweg 23, Krabbendijke

Tel. 0113 - 50 34 27 - mob. 06 - 53 68 76 86

HANDEL IN SIERBESTRATING

HANDEL & CONSTRUCTIE
H. MEEUWSEN BV

Kreeft 4 - Postbus 16 - 4400 AA YERSEKE
Tel. 0113 - 57 38 78 - fax 57 39 78
E-mail: meeuwsen@meeuwsen.nl
Internet: www.meeuwsen.nl

Uw partner voor toelevering en
machinebouw met:

- engineering
- machinebouw
- verspaning & mobiel kotten
- plaatwerk: zetten + lasersnijden tot 12 m lang!
- hydrauliek & pneumatiek
- besturingstechniek
- pomptechniek
- constructietechniek
- industrieel onderhoud
- verkoop technische artikelen uit voorraad

Dagelijkse bezorgdienst!

24-uurs hydrauliek-slangenservice
Tel. 06 - 204 101 75
(ma. 01.00-za. 18.00 uur)

V.o.f. J. van de Vreede en Zn.

Het adres voor uw *bedrijfs (veilige) kleding en werkschoenen*

- Overalls, bodywarmers, doorwerkjassen en schipperstruien
- Kinderoveralls vanaf maat 92 in div. kleuren en kinderbodywarmers
- **CAMOUFLAGE** kinderbodywarmers, broeken en overalls
- Kinderschoenklompen v.a. maat 24, jollies vanaf maat 27
- Spijkerbroeken voor werk en vrije tijd, **div. soorten regenkleding**
- Werkbroeken, ook voorzien van **kniezakken** in verschillende kleuren
- Fiets- en doorwerkregenkleding, ook losse regenbroeken
- Div. soorten schoenklompen, alpro's, jollies en laarzen
- Bram's Paris spijkerjacks en spijkeroverhemden t/m maat XXXL
- Nieuw in ons assortiment: **legerkisten** en div. soorten **herenpetten**

• Ook verzorgen wij de bedrukking op al uw bedrijfskleding!

Westweg 21 - 4413 EE Krabbendijke - Tel. 0113 - 50 24 73 of 06 - 53 83 97 82

Uit de staten van Zeeland

Het gaat om uw omgeving!

Hoe ziet de provincie Zeeland er over ongeveer vijftien tot twintig jaar uit? Zijn er meer mogelijkheden voor recreatie dan nu of is het juist het bedrijfsleven dat een grotere rol speelt en meer plek opeist? Heeft het water wel genoeg ruimte in onze natte provincie? En hoe gezond is dat water eigenlijk? Zitten we nog wel veilig achter onze dijken, want de zeespiegel stijgt toch? Zijn er genoeg woningen en voorzieningen in onze steden én op het platteland? Welke typisch Zeeuwse landschappen moeten beschermd worden en moeten we daar regels voor opstellen? Hoe beeldbepalend zijn de windmolens aan de Zeeuwse horizon van 2020? Hoe belangrijk zijn watersport en aquacultuur voor de Zeeuwse economie? Hoe ziet de agrarische sector, toch vanouds heel bepalend in onze provincie, er over vijftien jaar uit?

Omgevingsplan

De bovenstaande vragen moeten beantwoord worden in het nieuwe provinciale Omgevingsplan. Het Omgevingsplan Zeeland beschrijft thema's als ruimtelijke ordening, waterhuishouding en milieu, en het beschrijft de richting voor bijvoorbeeld landschap, wonen of natuur. Het plan dat de opvolger is van drie bestaande beleidsplannen (het *Streekplan* 1997, het Waterhuishoudingsplan *Samen slim met water* en het Milieubeleidsplan *Groen Licht*) is nu in de maak. Een omvangrijk en veelomvattend plan zoals het Omgevingsplan Zeeland is er niet van de ene op de andere dag. In totaal is voor de totstandkoming ruim tweeënhalf jaar uitgetrokken. Er is intussen al een aantal stappen gezet.

Omgevingsbalans 2003

Onder de titel Het beleid gewogen is in een Omgevingsbalans een beeld geschetst van wat tot 2003 bereikt is bij de uitwerking van het provinciale beleid voor de omgeving. Uit deze Omgevingsbalans komt naar voren dat het provinciale beleid nadrukkelijk inzet op een duurzame kwaliteit van de omgeving in Zeeland. Bij de uitvoering van het beleid vormt samenwerking met andere overheden, instanties en bedrijven een belangrijk uitgangspunt.

Dit komt tot uiting in het bewust omgaan met ruimte, aandacht voor water en milieu, aanpak van vervuiling en verstoring en herstel van uit de hand gelopen situaties. Ondanks de behaalde resultaten geeft de Omgevingsbalans aan dat we er nog niet zijn. Sommige terreinen vragen om extra aandacht. De Omgevingsbalans doet aanbevelingen waar het Omgevingsplan uitwerking aan zal moeten geven.

Discussienota

Begin mei 2004 is de discussienota *Koersen voor onze omgeving* uitgebracht. Deze nota is een hulpmiddel voor de keuzes die bij verschillende vraagstukken nodig zijn. De nota bevat diverse stellingen en varianten voor oplossingsrichtingen. Vanuit de Staten is aan de hand van deze discussienota een interactietraject opgezet, waarin naast een expertmeeting ook een drietal regionale bijeenkomsten voor raadsleden en maatschappelijke organisaties zijn gehouden. Daarnaast is een discussieplatform op de provinciale website geopend.

Kaderstelling Omgevingsplan

Op basis van de discussienota en de discussie die door Statenleden met vertegenwoordigers van gemeenten en belangenorganisaties is gevoerd, hebben Gedeputeerde Staten medio 2004 de hoofdlijnen voor het nieuwe Omgevingsplan vastgesteld. Het ontwerpbesluit dat aan Provinciale Staten in de vergadering van 8 oktober 2004 is voorgelegd, omvat de volgende drie uitgangspunten:

- kiezen voor een insteek van economisch beleid gericht op dynamiek;
- vasthouden aan het uitgangspunt van een gematigde bevolkingsgroei;
- een stevige inzet voor het versterken van de Zeeuwse omgevingskwaliteiten.

Op 8 oktober 2004 hebben Provinciale Staten besloten in te stemmen met het voorgestelde ontwerpbesluit en daarmee de hoofdlijnen of kaders gesteld voor het Omgevingsplan.

Tijdens de behandeling van het voorstel werd een motie ingediend door ChristenUnie en SGP, met ondersteuning van enkele andere fracties. In de motie wordt het college van Gedeputeerde Staten verzocht om:

- te bevorderen dat gemeenten al dan niet in regionaal verband in samenspraak met de provincie een regioagenda opstellen;
- de resultaten van deze regioagenda op hoofdlijnen zichtbaar te maken in het Omgevingsplan;
- binnen die hoofdlijnen de eigen beleidsruimte voor gemeenten te vergroten.

Deze motie is aanvaard.

Bijdrage SGP-fractie

In de bijdrage van de SGP-statenfractie over dit onderwerp op 8 oktober 2004 is vooral ingegaan op:

- het bieden van ruimte aan ontwikkelingen;
- het binnen het provinciale plan en provinciale regie overlaten van ruimte voor lokale dan wel regionale invulling;

- het bij de uitwerking in het oog houden van de duurzame en evenwichtige ontwikkeling van de drie kapitalen, het sociaal-culturele kapitaal, het economische kapitaal en het ecologische kapitaal;
- geen al te rigide beleid bij de bedrijventerreinenstrategie, dat uitgaat van regionale concentratie en een maximale kaveloppervlakte van 0,5 hectare voor lokale terreinen;
- de noodzaak van voortgaande inspanning gericht op de vitaliteit van het platteland, waarbij moet worden afgezien van ruimtelijke zonering, gelet op de noodzakelijke flexibiliteit voor ondernemers en de onzekere toekomst in de agrarische sector.

De volledige bijdrage is te lezen op de website van de statenfractie www.sgpzeeland.nl.

Vervolprocedure

Nu de fasen van verkenning en kaderstelling zijn afgerond volgt de ontwerpfase. Het is de bedoeling dat D.V. medio 2005 een ontwerp Omgevingsplan beschikbaar is. In de periode tot december 2005 volgt dan de inspraakprocedure, die wordt afgerond met een antwoordnota van Gedeputeerde Staten. De definitieve vaststelling van het Omgevingsplan is gepland in mei 2006.

Het van belang is dat niet alleen de gemeenten en onze SGP-gemeenteraadsfracties de totstandkoming en inhoud van het Omgevingsplan volgen. Ook elke burger kan een bijdrage leveren door zijn / haar visie te laten horen. De pap is nog niet gestort. Dus neem straks kennis van het ontwerp Omgevingsplan en laat de provincie weten wat uw mening is.

Ook kunt u de leden van de SGP-statenfractie hiervoor benaderen en dan in het bijzonder de leden van de Statencommissie Ruimte, waarin de heren Adriaanse en Van Oostenbrugge zitting hebben. Laat de SGP-statenfractie weten wat ú belangrijk vindt, want het gaat immers ook om uw omgeving!

Bruinisse, T. van Oostenbrugge

Uit de Tweede Kamer

Roerige herfst

Het zijn roerige tijden. Er is een felle oppositie in het parlement tegen het kabinetsbeleid, in het bijzonder ten aanzien van de plannen rond vut en prepensioen. De minister van Sociale Zaken kreeg zelfs nog een motie van wantrouwen te verwerken, die het uiteindelijk overigens niet haalde. Op allerlei plaatsen in het land worden acties gevoerd. Stakingen en demonstraties zijn weer helemaal terug. De regeringspartijen en de bewindslieden doen hun uiterste best om pijnlijke plannen te verdedigen.

Waar staat de SGP in dit debat? Niet in het kamp van de linkse oppositie, die op voorhand zich verzet tegen het kabinetsbeleid en het allemaal direct als afbraak van de verzorgingsstaat naar de prullenbak verwijst. Ook niet in het kamp van de regeringspartijen, die gehouden zijn dit kabinet als het erop aankomt te steunen.

We hechten als SGP ook in deze roerige tijden aan onze zelfstandige positie. We staan vanouds bekend als een partij die alle voorstellen, of ze nu van de oppositie of van de regering komen, op de eigen merites wil beoordelen. Dat geldt ook nu. Daarom houden we een zekere afstand tussen het oppositionele kamp, en passen we ervoor het kabinet eenzijdig de schuld te geven van het mislukken van het sociaal overleg.

Als we de sociale zekerheid en de zorg betaalbaar willen houden, zijn er pijnlijke maatregelen nodig. Daar kunnen we niet om heen. Maar dat betekent niet dat we alle kabinetsvoorstellen klakkeloos steunen. We hebben uiteindelijk bijvoorbeeld tegen de no-claim regeling ten aanzien van de ziektekosten gestemd, met het oog op de rekening die als gevolg hiervan bij chronisch zieken zou worden neergelegd. Onze fractie heeft ook aangedrongen op een verbetering van de overgangsregeling bij het prepensioen. En zo is er meer te noemen. Dat hoort ook wezenlijk bij onze zelfstandige positie.

Geen reflex van voor of tegen dus, is ons ideaal. Het gaat er daarentegen om de zaken op grond van bijbelse principes eerlijk inhoudelijk te bekijken. Dat vraagt een stevige inzet om alle voorstellen goed tegen het licht te houden. Inbreng van ervaring of deskundigheid vanuit onze achterban is daarbij steeds zeer welkom!

Het valt mij op hoe in de debatten rond het beleid van dit kabinet vaak met een

minimum aan kennis een maximum aan oordeel wordt gegeven. Heel vaak een oneerlijk beeld wordt gegeven van de maatregelen, waardoor de verontwaardiging over de plannen des te sterker is. Bijvoorbeeld bij het prepensioen, is gesteld of de indruk gewekt dat alle betaalde premies voor niets zouden zijn geweest. Dit soort verdraaien van de feiten vervuult het politieke debat.

Heeft dit ook niet met verval van waarden en normen te maken? Het negende gebod lijkt in het maatschappelijk en politiek debat soms als eerste te sneuvelen. Dit gebod verbiedt het immers woorden te verdraaien, makkelijk te veroordelen. Het gaat erom de waarheid lief te hebben, oprecht te spreken, de eer en het goed gerucht van de naaste naar vermogen voor te staan en te bevorderen. Het is voor iedereen goed, ook eens in deze spiegel te kijken!

Niet alleen de besluiten moeten immers voldoen aan de norm van Gods Woord, maar ook de beraadslagingen, de debatten. Ook als de emoties hoog oplopen. Die lopen in de praktijk vaak vooral hoog op als de pijn in de portemonnee gevoeld wordt. Die emoties kunnen heel terecht zijn, als het om de positie van de zwakkeren in deze samenleving gaat. Daarover past geen lichtvaardigheid. Maar eerlijk gezegd krijg je in de praktijk toch ook vaak de indruk dat een verwend materialisme een flinke deun meespeelt in het totale orkest van bezwaren. Dan zou je wel eens wensen, dat de afbraak van wetgeving als gevolg van de ontkerstening zoveel teweeg zou hebben gebracht. Eigenlijk is het een schrijnend contrast, dat allerlei ingrijpende wissels, zoals ten aanzien van euthanasie en met betrekking tot het huwelijk, werden genomen terwijl het protest eigenlijk maar een rimpeling in de vijver was. Wat zou het een zegen zijn als het verval van wezenlijke bijbelse waarden en normen in deze herfst eens echte beroering zou geven! Dan zou een roerige herfst nog eens echt vruchtbaar kunnen zijn...

November 2004

C.G. van der Staay

De
energieke
brandstof
leverancier

OLIEHANDEL
DEKKER

Grijpskerke: 0118 638960 Axel: 0115 564495

Van Damme Bouwadvies:
ontwerpers van huisvesting

■ woningbouw

■ utiliteitsbouw

■ industriële bouw

- ontwerp
- bouwvoorbereiding
- bouwbegeleiding

||||||| (■)
VAN DAMME **BOUWADVIES**
ONTWERPERS INGENIEURS

YERSEKE (0113) 57 17 58

POORTVLIET (0166) 61 74 61

VD07-3

Molens in Reimerswaal

Zeeland heeft nog zo'n 75 molens. Daarvan staan er vier in onze gemeente. Molens waren eeuwenlang een onmisbare schakel in de voedselvoorziening. Immers, het graan moet tot meel gemalen worden om er brood van te kunnen bakken. Daarom had vrijwel elk dorp vroeger tenminste één molen. Een wat groter dorp had er wel twee.

De molens zijn 'milieuvriendelijk': ze worden aangedreven door windkracht. De vier wieken, met zeilen voorgelegd, kunnen voldoende wind vangen om het inwendig raderwerk in gang te zetten en zo de molenstenen aan te drijven. Het inwendige van de molen is een staaltje van technisch vernuft! Geheel van hout gemaakt, met eenvoudige gereedschappen en technische oplossingen voor allerlei problemen. Wie dat nu bekijkt, voelt respect voor de prestaties van het voorgeslacht.

De industriële ontwikkelingen van de laatste anderhalve eeuw hebben de windmolens geleidelijk aan overbodig gemaakt. 't Gevolg was dat molens werden stilgezet, niet meer onderhouden werden en tenslotte soms gesloopt. Zo zijn heel wat molens verdwenen.

Toen kwam het besef dat we dit cultureel erfgoed niet zo maar verloren mogen laten gaan. Door restauraties werden de molens die nog over waren in goede staat gebracht. Vroegere beroepsmolenaars en vrijwillige molenaars stellen de molens regelmatig weer in werking.

En - ook zeer noodzakelijk! - er komt aandacht voor de molenomgeving. Te hoge bouwwerken of te hoog opgroeiende bomen dichtbij de molen belemmeren de windvang. Dan zou de molen nog niet goed kunnen werken!

Een korte rondgang langs de molens in de gemeente Reimerswaal.

Waarde was vroeger trots op zijn molen 'De Nijverheid' aan de Molendijk. Helaas is deze molen al in 1935 door brand geheel verloren gegaan. Maar er kwam compensatie!

De oudste molen in onze gemeente is nu 'De Hoed' bij Waarde. Het bijzondere model, een geheel houten standermolen, was al in de middeleeuwen in gebruik. Er zijn in onze provincie nog maar vier molens van dit type over.

'De Hoed' heeft een bewogen geschiedenis. In de 17e eeuw werd hij in Gent gebouwd. In 1858 daar gedemonteerd, naar Kruiningen overgebracht en aan

de Zandweg weer opgebouwd. Na een arbeidzaam bestaan raakte de molen daar in verval en werd in 1989 overgebracht naar zijn tegenwoordige standplaats bij Waarde. Daar werd hij weer geheel gerestaureerd en in 1993 door Z.K.H. Prins Claus officieel in werking gesteld. Sindsdien laten de vrijwillige molenaars de molen geregeld draaien.

‘De Oude Molen’ is de huidige molen van Kruiningen. Het bouwjaar is 1801. De standerdmolen die daar eerst stond, was in een zeer zware storm gesneuveld. Er werd toen een modernere molen voor terug gebouwd: een houten Zeeuwse achtkant. Aan de Slagveldstraat was het toen een ideale plaats. Buiten het dorp en toch dichtbij voor boer en burger. Een vrij veld rondom, zonder woningbouw of geboomte. Een prima windvang dus!

In de loop der tijd is dat geheel veranderd. Het dorp breidde zich uit. Om de molen te behouden en voldoende windvang te geven, is de molen in 2001 een paar honderd meter verplaatst en op een flinke molenberg geplaatst.

In Krabbendijke was de eerste molen ook een Zeeuwse achtkant. Die heeft gestaan op de dijk tussen de Oostpolder en de Stroodorpepolder, net ten noorden van de spoorwegovergang. Deze molen is echter al in de 19e eeuw gesloopt.

Er werd in 1862 aan de westkant van het dorp een nieuwe molen gebouwd. De romp is van steen, de wieken reiken tot bijna bij de grond. Een ronde stenen grondzeiler noemt men dat. De naam ‘De Rozeboom’ is afgeleid van de achternaam van de bouwer, Jan Rosier. Helaas is ook hier ‘het dorp naar de molen toe gekomen.’ De windvang is daardoor nu niet meer optimaal.

De vierde molen in de gemeente staat in Rilland. In 1851 werd daar ‘De Witte Molen’ gebouwd. Ook met een stenen romp, maar wat hoger. De wieken reiken nu niet tot de grond, maar tot de stelling. Het voordeel van een stellingmolen is dat de windvang niet zo gauw gehinderd wordt door (lage) gebouwen en geboomte.

Yerseke heeft wel twee molens gehad, maar beide zijn afgebroken. De oudste - een Zeeuwse achtkant, gebouwd in 1729 - stond aan de Langeville, tegenover de voormalige R.K.kerk. De andere - oorspronkelijk een poldermolen uit Waddinxveen - stond aan de Molenlaan (!), nabij Vredelust.

Vrijwillige molenaars zetten de molens regelmatig in beweging, als weer en wind en hun vrije tijd het toelaten. Het is altijd weer een schitterend gezicht. Laten we zuinig zijn op onze 4 monumentale molens (en de molenomgeving!), zodat de wieken nog lang mogen rondgaan!

De vereniging De Zeeuwse Molen zet zich in voor het behoud van de molens in onze provincie. U kunt daar ook aan meehelpen, als lid voor slechts € 14,- per jaar.

Yerseke - J.W.P. Cornelissen,
voorzitter van Ver. De Zeeuwse Molen.
(tel. 571802)

*Open standerdmolen "De Hoed"
Gebouwd in de 18e eeuw te Gent, België en in 1858
overgebracht naar Kruiningen.
In 1989 overgebracht naar Waarde.
Eigendom van de vereniging "De Zeeuwse Molen"*

Bevrijding Yerseke en Gawege 60 jaar geleden

Oud-wethouder H. Cornelisse (Yerseke) en oud-beroepsmilitair C. Moerdijk (Waarde) vertellen over de bevrijding van Yerseke en Gawege, 60 jaar geleden.

Daar zaten we met z'n drieën in de woning van voormalig SGP-wethouder H. Cornelisse aan de Langeville te Yerseke: de heren Cornelisse en Moerdijk en ondergetekende, die met hen een vraaggesprek had over de bevrijding van de Reimerswaalse kernen van 25 tot 27 oktober 1944, thans 60 jaar geleden. Het verhaal wordt toegespitst op de kernen Yerseke, veruit de grootste en Gawege, veruit de kleinste.

Yerseke

Eerst vragen we aan Cornelisse zijn verhaal over de bevrijding van Yerseke te doen. We luisteren mee: 'Dat vergeet je nooit meer. Er was vooraf veel spanning in het dorp. Er werd verteld dat de SS plannen had om sommige mannen af te voeren. Daar zou ik er één van zijn. 's Nachts rond half één werd er geroepen: 'De Canadezen zijn op de dijk.'

't Was aardedonker. Ik ging erop uit. Ik hoorde Engels praten. Het was waar: Yerseke was bevrijd!

De boten werden voordien ook belaagd. De Engelsen gooiden hier en daar bommen. De Duitsers commandeerden dat de schepen uit de haven moesten verdwijnen. Zij gooiden handgranaten in de schepen. Ze waren eersteklas verwoesters. Er zaten verschillende Duitsers ondergedoken in de oesterloodsen. Ze wilden proberen met een sloep naar Krabbendijke te varen en zo te ontvluchten.

Achteraf bekeken moeten we stellen: we zijn wonderlijk bewaard gebleven voor een bombardement door de geallieerden op Yerseke. Twee mensen uit Yerseke zijn vlak voor de bevrijding van het dorp naar de Canadezen toegevlucht en hebben tegen hen gezegd: 'Er zitten geen Duitsers die zich verzetten, meer in het dorp; de meesten zijn naar Wemeldinge gevlucht. Dus spaar het dorp alstublieft voor een bombardement, zoals dat in 1940 is gebeurd.' Er is rond de bevrijding van Yerseke geen schot gevallen...'

Cornelisse vertelt ook nog dat in het huis waarin hij woont aan de Langeville in de oorlog de Duitsers gehuisvest waren. Zelfs generaal Christiansen is er nog een keer geweest.

Gawege: wat vooraf ging

Verliep de bevrijding van Yerseke zonder slag of stoot, de kleine kern Gawege heeft zeer veel geleden bij de bevrijding. Daar zijn ontelbaar vele schoten gelost. De burgerbevolking, samen met een aantal evacuees uit St. Annaland en een enkele logé zo'n 70 personen tellend, verloor 7 mensen, dat is ongeveer 10%. Een enorm groot verlies aan mensenlevens. Hoe het er in de strijd om Gawege aan toeging vertelt ons Kees Moerdijk, die erbij aanwezig was. We luisteren geboeid mee: 'Op 1 september 1944 was Antwerpen bevrijd. Dat is soepel verlopen. Op 5 september volgde de Dolle Dinsdag. We kregen in Zeeland te maken met de uitstroom van het 15e Duitse leger naar Brabant. Ze moesten over de Rijksweg zien weg te komen. De geallieerden hadden stop gehouden bij Kalmthout. Het Duitse leger ontsnapte. De Duitsers riepen luitenant-kolonel Von der Heijde, die met 4000 parachutisten bij Alpen en Riel in Brabant lag. Die zijn gemotoriseerd en te voet snel opgerukt naar Korteven, Hoogerheide en Woensdrecht. De bevrijding van Ossendrecht verliep soepel. Wij, aan de oostelijke kant van Zuid-Beveland, konden goed het afweergeschut en de kanonnen horen. De Black Watch van Canada hadden enorm gevochten in Normandië. Hun eenheid had daar 325 manschappen verloren. Die soldaten vielen nu de elitegroep van Von der Heijde aan. Ze verloren in één dag 183 man. Ze noemden die dag, 13 oktober 1944 'de zwarte vrijdag'. Alle compagniescommandanten raakten gewond. Ze vochten vooral in Woensdrecht en Hoogerheide om een doorbraak naar Zeeland te forceren. De Fuseliers van Montreal stootten langs de zeedijk door om het zuidelijke deel van de hals van Zuid-Beveland te bevrijden. Zij hebben o.a. Waarde bevrijd. De Canadese Cameronen hebben de noordelijke route genomen. Zij hebben

*Huib Cornelisse
en Kees Moerdijk*

Yerseke bevrijd. Het Saskatchewan-regiment nam de midden-route en heeft Gawege bevrijd. De Duitse bevelvoerder Von der Heijde trok zich met zijn troepen terug richting Bergen op Zoom. Dus: drie groepen Canadezen trokken Zuid-Beveland binnen.'

Gawege: onder vuur!

Kees Moerdijk vertelt verder: 'Op 25 oktober lag Gawege onder vuur. Ik was in de Valckenissepolder bezig suikerbieten te laden. We moesten ons keer op keer indekken voor vallende granaten. 's Morgens vroeg op de 26ste stond Gawege vol met Duits materiaal: halftracks en een lanceerinrichting. Er werd geschoten door de Canadezen, die al in de polders waren. Vanaf de Emanuëlpolder tot aan de Krabbendijkepolder richtten de Duitsers een weerstandslijn in. Heel de Gaweegsedijk lag aan die lijn. De burgerbevolking zat dus midden in dat gebied. Een enkeling had nog weten te ontsnappen via de vliet. De hofstee van Arjaan Dees vloog in brand. Er waren ook evacuees op Gawege, o.a. de families Gunter en Dekker uit Sint Annaland. Johannes Gunter, die als evacuee bij Dees op de hofstee werkte, ging eens boven op de dijk kijken naar de brandende boerderij. Dat werd hem fataal. Hij kreeg een voltreffer tegen z'n hoofd. Even heeft hij nog geleefd, maar kort daarop stierf hij. Het eerste burgerslachtoffer! Het regende mortiergranaten. Wij de schuilkelder in... Die was gebouwd voor 8 personen, maar op een gegeven moment zaten er wel 15 mensen in. Ik snap nog niet hoe dat ging. We hadden een stevige schuilkelder in de dijk. De bezetting van Gawege bestond uit ongeveer 20 Duitsers. De strijd duurde van 's morgens 10 uur tot 's avonds 8 uur. Er viel een voltreffer op het dak van m'n oom en ook één in het huis van Krijnsen. Dat huis was in één keer weg. Er was een mitrailleur net naast onze schuilkelder, die wisselend werd bediend. De granaten vlogen overal op Gawege, heel de dag door. De omgeving was omgeploegd door de vele granaattrekkers.'

Gawege bevrijd!

Kees gaat door: 'Op een gegeven moment zo tegen acht uur 's avonds luwde het rumoer wat. In het donker hoorden we gepraat. Er kwamen mannen aan. Een neef van vader, Kees Vermerris uit Rilland was bij hen. Kees sprak goed Engels. Hij zei tegen ons: 'Jullie zijn bevrijd!'

M'n vader ging direct uit de schuilkelder en ging over Gawege alom het blijde nieuws vertellen. Hij kwam bij de schuilkelder waarin de familie Van Zweden zat: daar trof hij 4 doden aan: Arjaan van Zweden, zijn zoon Kees en diens meisje Maatje Poortvliet uit Krabbendijke en het zusje van Maatje, Jo. Er was een granaat net voor hun schuilkelder uit elkaar gebarsten. Hun benen waren daarbij zwaar getroffen. Ze zijn allen doodgebloed vanwege gebrek aan medische hulp. De oude Piet Fraanje was getroffen door een granaatscherf en

ook Jan Neels overkwam dat lot. Zo vielen er 7 doden te betreuren. Ook een aantal gewonden, tengevolge van de granaatscherven: Jan Weststrate, Jo Neels en Maatje Dominicus. Ook midden tussen de Canadezen die oprukten viel een granaat, die een bloedbad aanrichtte. Bij de Duitsers vielen eveneens slachtoffers. Er zijn op Waarde 12 Duitsers begraven op de 27ste oktober. In 1954 zijn ze herbegraven op een Duits oorlogskerkhof in Venray. Er was veel schade aan de woningen op Gawege. Er werd echter snel gerenoveerd. Je moest die eerste dagen na de bevrijding tussen wit afgetapete plekken rijden als je over Gawege reed, vanwege de vele nog ongesprongen granaten die zich in de grond of op het wegdek bevonden. Er stond een bordje met het woord 'Danger' (= gevaar) erop. Gawege was een groot broeinest van fanatieke Duitsers en werd bevrijd na een hevige strijd om 8 uur 's avonds op 26 oktober. Waarde was op dezelfde dag bevrijd, maar al eerder op die dag. Denk erom, er is veel gestreden die dag, maar ook zijn er gebeden opgegaan naar Boven, gebeden om uitkomst...' zo besluit Kees Moerdijk zijn verhaal.

C. van den Bovenkamp

**Zoekt u iets aparts voor
jubileum, huwelijk of verjaardagen ?
In onze zijdeshop zult u zeker slagen !**

Breng fleur in uw interieur

Ook ruime keuze uit
kunstplanten van de beste
kwaliteit; zeer geschikt
voor kantoren en showrooms

Zijde Arrangementen

Bloemenhandel Lokerse
Capelleweg 7 - KRUININGEN - telnr. 383063

Aanneming

- grond-, weg- en waterbouw
- saneringen
- bestrating
- zand en granaat

Sloop

- alle soorten sloopwerk
- puinbreken en zeven
- asbestverwijdering
- verkoop sloopmateriaal

Grondverzet

- rupskranen
- wielkranen
- bulldozers
- shovels

Transport

- kipauto's
- kiptrailers
- diepladers
- containerverhuur

P. SINKE VOF

Nishoek 38*
4416 PE Kruiningen
T. 0113 - 38 21 60

DRUKKERIJ & BOEKHANDEL
VAN VELZEN B.V.

Voor al uw...

DRUKWERK van adreskaartje tot boek!

KANTOORARTIKELEN

BOEKEN

Wij drukken ook kettingformulieren
Vraag geheel vrijblijvend offerte aan!

Drukkerij:

Zuidweg 19
Krabbendijke

T 0113 - 50 14 02

F 0113 - 50 24 88

E velzenbv@zeelandnet.nl

Boekhandels:

Dorpsstraat 83

Krabbendijke

T 0113 - 50 61 73

F 0113 - 50 31 72

's-Gravenstraat 17

's-Gravenpolder

T 0113 - 31 13 09

Schoolstraat 3

Aagtekerke

T 0118 - 58 34 06

75 jaar Christelijk onderwijs te Waarde

Waarde - Christelijke basisschool 'D'n Akker' in Waarde bestaat 75 jaar. Voor het bestuur reden genoeg om aan de oud-directeur van de school, C. van den Bovenkamp, te vragen een jubileumboek samen te stellen. Het resultaat mag er zijn: een lijvig boekwerk van 280 pagina's, met op de omslag een foto van het vroegere en huidige schoolgebouw en een groep leerlingen 'op z'n boers bie de meule'.

Het ontstaan van de Christelijke school in Waarde gaat terug tot december 1928, toen er op een vergadering van de plaatselijke kiesvereniging van de SGP voor het eerst over 'een eigen school' werd gesproken. Nauwelijks 48 uur (!) later werd er onder leiding van ds. G.H. Kersten reeds een vergadering belegd 'om te komen tot de stichting ener school voor Lager Onderwijs op Gereformeerde Grondslag.' 37 personen meldden zich tijdens deze vergadering aan als lid van de schoolvereniging. Uit deze leden werd nog diezelfde avond een voorlopig bestuur gekozen, bestaande uit A.S. Wisse, M. van Fraassen, M.H.J. Weststrate, L. van Koeveringe en P.M. Kosten Jzn. Dat de gekozenen hun taak serieus namen, blijkt wel uit het feit dat er binnen een jaar, op 31 oktober 1929, reeds een eigen school kon worden geopend. Bij de officiële opening sprak ds. M. Hofman van Krabbendijke over Psalm 78:4. Aan deze tekst is ook de titel van het boek ontleend: 'Vertellende de loffelijkheden des Heeren'. Als 'hoofd der school' was inmiddels J.W. Kirpestein uit Yerseke benoemd.

Na een 'Ten geleide' van ds. H. Hofman en een voorwoord van de samensteller wordt op chronologische wijze de geschiedenis van de school beschreven. Wie meent dat dit een saaie en dorre aangelegenheid is, vergist zich. Mede omdat er een groot aantal persoonlijke indrukken van oud-leerlingen en oud-bestuursleden in 'het verhaal' is verwerkt, is dit een uitermate levendig geheel geworden. Wat bijvoorbeeld te denken van de bijdrage van drs. I.A. Kole: 'Ik moest eens een briefje van meester Kirpestein naar meester Boone brengen. Meester Boone was druk bezig in zijn klas. Hij zag me nauwelijks. Dus legde ik het briefje op zijn bureau neer, op zijn Bijbeltje. Ik wilde weer teruggaan naar mijn eigen klas. Meester Boone riep me terug en zei: 'Izak, dat moet je nou niet meer doen, jongen. Je moet nooit een briefje of iets anders op de Bijbel leggen, maar altijd ernaast of eronder.' Dit voorval ben ik tot op vandaag de dag niet vergeten'. Of van de bijdrage van dokter W.J. Kirpestein, oud-leerling: 'Mijn vader was een fervent pijproker. Als echter onverwacht de Inspecteur kwam, legde hij zijn pijp in een bloempot of stopte de pijp in de binnenzak van zijn jasje'. Meer dan eens blijkt men zich in Waarde nauw aan de school verbonden te voelen!

Wat het boek verder erg waardevol maakt, zijn de vele foto's. Maar liefst 210 foto's, waarvan 32 pagina's in kleur, maken het jubileumboek niet alleen tot een leesboek, maar ook tot een kijkboek. Opvallend is ook de zorg die aan de onderschriften van de foto's is besteed. Vooral bij de ouderen zullen de foto's en de namen van hen die ons reeds zijn voorgegaan veel herinneringen oproepen.

Al met al kan worden gesteld, dat Van den Bovenkamp er (opnieuw) in geslaagd is een aantrekkelijk boek samen te stellen. Voor slechts € 21,50 is het boek verkrijgbaar bij de secretaris van het schoolbestuur, B.J. de Winter, Prins Willemstraat 11, 4414 BB Waarde. Tel. 0113-502003. Gelet op de beperkte oplage raden we geïnteresseerden aan niet te lang met het bestellen ervan te wachten.

N.a.v.: C. van den Bovenkamp: Vertellende de loffelijkheden des Heeren. Ter gelegenheid van 75 jaar Christelijk (basis)onderwijs in Waarde.

Krabbendijke
J.P. Sinke

Leeswijzer

“Zijn rechten in het oog”

We beleven zorgelijke tijden. Ons beginsel vindt nauwelijks nog gehoor. We worden met dat staatkundig gereformeerde beginsel naar de rand van de samenleving verwezen en liefst gemarginaliseerd. Ook dát kan wel eens benauwen. Het is niet altijd even eenvoudig in deze tijd blijmoedig en vrijmoedig je werk te blijven doen. Toch kán en mág dat met Gods rechten in het oog. Het is niet onze zaak, het gaat om de doorwerking van die rechten. Deze zullen niet straffeloos blijken te kunnen worden genegeerd. Dat is de ontdekkende boodschap voor onszelf en de waarschuwing voor anderen. Maar we mogen met twee woorden spreken, ook hier. Heenwijzen, opwekken, bemoedigen! Hij is het waard gediend en gevreesd te worden. Hij heeft daar ook recht op. En Hij zal nimmer beschamen degene die zijn hoop op Hem heeft leren stellen. Ook nu nog kán en zál Hij uit de grote en diepe waterplassen optrekken, als Zijn hulp wordt afgesmeekt. Verzwelgende waterplassen van zonden en ongerechtigheden in het persoonlijke leven, dezelfde waterpartijen in het volksleven waarvan de golven hoog kunnen zijn. Ze zijn voor Hém nooit te diep en de golven nimmer te hoog. Daarin ligt troost voor hen die door Gods Geest geleid worden, hoezeer de omstandigheden ook tégen zijn. In Jezus Christus is redding en eeuwig behoud. Van Hem komt wijsheid en kracht. Tot verwondering! En verwondering heeft altijd ootmoed in zich. Moge het ook voor ons in waarheid en oprechtheid gelden (Psalm 18:7 berijmd):

*Want 's HEEREN weg heb ik getrouw bewandeld,
En niet godd'loos met mijnen God gehandeld.
Ik hield gestaâg Zijn rechten in het oog,
Terwijl Zijn wet mijn ziel tot deugd bewoog.
Ik werd oprecht en vroom bij Hem bevonden;
Ik wachtte mij zorgvuldig van mijn zonden;
Dies liet mij God ook naar mijn recht geschiên,
En heeft in gunst mijn onschuld aangezien.*

Laatste gedeelte partijrede Ir. B.J. van der Vlies Jaarvergadering SGP
28 februari 2004